

Öğretmenlerin Öz Yeterlikleri ile İş Çevresine Uyum Davranışları Arasındaki İlişki*

The Relationship Between Teacher's Self-Efficiencies and Their Behaviors of Adaptation to the Work Environment

Handan Akbulut, Hüseyin Aslan

Yazar Bilgileri

Handan Akbulut
Uzman, Ondokuz Mayıs
Üniversitesi, Eğitim Yönetimi,
handanakblt@gmail.com

Hüseyin Aslan
Dr. Öğr. Üyesi, Ondokuz Mayıs
Üniversitesi, Eğitim Yönetimi,
huseyin.aslan@omu.edu.tr

ÖZ

Bu çalışmanın amacı öğretmenlerin öz yeterlikleri ile iş çevresine uyum davranışları arasındaki ilişkiyi ortaya koymaktır. Çalışmada, ilişkiisel tarama modeli tercih edilmiştir. Araştırmanın evreni, 2021-2022 eğitim-öğretim yılı İstanbul ili Esenyurt ilçesindeki ilkokul ve ortaokullarda çalışan 3282 öğretmenden oluşmaktadır. Örneklemi ise bu evrenden basit seçkisiz örnekleme yöntemiyle belirlenen 542 öğretmen oluşturmaktadır. Çalışmanın verilerini elde etmek için Schmitz ve Schwarzer (2000) tarafından geliştirilen ve Yılmaz vd. (2004) tarafından Türkçeye uyarlanan "Öğretmen Öz-Yeterlik Ölçeği", Demirkasimoğlu'nun (2012) geliştirdiği "Öğretmenlerin İş Çevresine Uyum Ölçeği" ve "Kişisel Bilgiler Formu" kullanılmıştır. Verilerin analizi SPSS programı ile yapılmıştır. Analizler neticesinde öğretmenlerin öz yeterliklerinin ortanın üzerinde bir düzeyde olduğu görülmüştür. Öğretmenlerin öz yeterlikleri; medeni durum, eğitim kademesi ve öğrenim durumu gibi değişkenlere göre anlamlı farklılıklar gösterirken cinsiyet, branş ve mesleki kıdem değişkenlerine göre anlamlı farklılıklar göstermediği görülmüştür. Öğretmenlerin iş çevresine uyum davranışlarının ortanın üzerinde bir düzeyde olduğu görülmüştür. Öğretmenlerin iş çevresine uyum davranışları; medeni durum, eğitim kademesi ve branş değişkenine göre anlamlı farklılıklar gösterirken cinsiyet, öğrenim durumu ve mesleki kıdem değişkenleri açısından anlamlı farklılıklar göstermediği sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmenlerin öz yeterlikleri ile iş çevresine uyum davranışları arasında korelasyon yapılmıştır ve orta düzeyde pozitif yönde ve anlamlı ilişki bulunmuştur.

Makale Bilgileri

Anahtar Kelimeler
Öğretmen
Öz yeterlik
Öğretmen öz yeterliği
Uyum
İş çevresine uyum

Keywords
Teacher
Self-efficacy
Teacher self-efficacy
Adaptation
Adaptation to the work
environment

Makale Geçmişi
Geliş: 01.06.2024
Kabul: 14.11.2024

ABSTRACT

The main purpose of this research is to determine the relationship between teachers' self-efficacy and their behavior in adapting to the work environment. In the research, the relational survey model was used. The population of the research consisted of 3282 teachers working in primary and secondary schools in the district of Esenyurt, Istanbul, in the 2021-2022 academic year. The sample consisted of 542 teachers who were selected from this population by a simple random sampling method and accepted to participate in the research voluntarily. To obtain the data for the research, the "Teacher Self-Efficacy Scale" developed by Schmitz and Schwarzer (2000) in Germany and adapted into Turkish by Yılmaz et al. (2004), "Teachers' Self-Efficacy Questionnaire" developed by Demirkasimoğlu (2012) and "Personal Information Questionnaire" forms were used. The analysis of the obtained data was done using SPSS software. It was observed that teachers' self-efficacy and adaptation behaviors were above average. Teachers' self-efficacy showed significant differences in terms of marital status, level of education and educational level, but not gender, branch, and professional seniority. Teachers' adaptation behaviors to the work environment were found to be at a level above average. While teachers' adaptation behaviors to the work environment showed significant differences in terms of marital status, level of education and branch, it was concluded that there were no significant differences in terms of gender, educational level, and professional seniority. A correlation was made between teachers' self-efficacy and work environment adaptation behaviors, and a moderate positive and significant relationship was found.

*Bu çalışma ikinci yazar danışmanlığında, birinci yazar tarafından hazırlanan yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

Makale Türü

Araştırma

Önerilen Atıf Akbulut, H. & Aslan, H. (2024). Öğretmenlerin öz yeterlikleri ile iş çevresine uyum davranışları arasındaki ilişki. *TEBD*, 22(3), 2290-2317. <https://doi.org/10.37217/tebd.1494066>

Giriş

İlerleyen, gelişen ve değişen yaşam şartlarına etkili bir şekilde ayak uydurma, nitelikli bir eğitim ve öğretim süreci ile hızlandırılabilir. Bu ise eğitim örgütlerinin kalitesi ile mümkündür. Nitekim eğitim örgütlerinin varlığını verimli ve etkili bir şekilde devam ettirmesi, sahip oldukları becerileri etkin bir şekilde kullanabilen öğretmenler ile mümkün olacaktır. Kişilerin sahip oldukları becerileri etkili ve verimli bir şekilde kullanmadaki inancı ise öz yeterlik kavramı olarak nitelendirilmektedir (Bandura, 1994, s. 71). Belirlenen bir hedefe ulaşmada kişinin kendine karşı olan inancı ve buna dair kendinde bulundurduğu öz yeterlik inancı başarı kavramı üzerinde doğrudan etkili olmaktadır (Maden ve Özgen, 2023). Öz yeterlik seviyesi yüksek öğretmenler, öğrencilere daha çok model olmaktadır. Çünkü öğretmenlerin öğrenciler ile kurduğu iletişimleri, davranışları ve yeterliği onları model almada önemli etkenler arasında yer alır (Tuncer-Şener, 2021). Örgütler de diğer canlı sistemleri gibi varlığını devam ettirme isteğindedirler. Örgütlerin devamlılığını sağlaması için örgüt içerisinde belli bir düzen ve uyum bulunması gerekmektedir. İş görenin, işe ve çevresine olan uyumu, iş için sahip olunması gereken özelliklerle, işverenin nitelik ve yeterlikleri arasında bir paralelliğin bulunmasını gerektirmektedir. Öğretmenlik mesleği için gerekli olan yeterlikleri kazanabilmek için öğretmenlerin, nitelikli bir eğitime sahip olmanın yanında kendilerinin yetki ve sorumluluklarını gerçekleştirebilecek inancı kendilerinde bulundurmalarıdır (Yılmaz vd., 2004). Nitekim görevini yapan öğretmenlerin mesleğinin gereğini yapıp, çalışmakta oldukları kurumların verimliliğini arttırmak için sahip olmaları gereken iş çevresine uyumu için kendi öz yeterliklerinin farkında olup bu iki boyut arasında ilişki kurulması gereklidir. Alana bakıldığında öz yeterlikle ilgili çalışmaların varlığı dikkat çekmektedir fakat öğretmenlerin iş çevresine uyum davranışları ile ilgili çalışmaların az olduğu görülmektedir. Nitekim öğretmen öz yeterliği ve iş çevresine olan uyum davranışları arasındaki ilişki üzerinde yurt içinde herhangi bir çalışma yapılmadığı görülmüştür. Bu araştırmanın problem durumunu ise öğretmenlerin öz yeterlikleri ile iş çevresine uyum davranışları arasındaki ilişki oluşturmaktadır.

Kavramsal Çerçeve

Öz Yeterlik

Öz yeterlik kavramı olarak, ilk kez 1970'li senelerde Albert Bandura öncülüğünde Amerika'da gerçekleştirilen psikoloji araştırmalarıyla ortaya atılmıştır. Öz yeterlik kavramı Bandura'nın, fobisi olan bireylerle ilgili gerçekleştirdiği çalışmalar sonucu ortaya çıkmıştır. Bandura'nın yaptığı çalışmada, köpek ve yılan gibi hayvanlara korkusu olan bazı kişilerin çaba göstermelerine rağmen bu korkuyu yenediklerini gözlemlemiştir. Yaptığı seanslar sonucunda kişiler arasında fark edilen bu farkın; kişilerin kendilerine olan inançlarından kaynaklı olduğunu fark etmiştir. Bandura (1977) öncülüğünde Sosyal Bilişsel Öğrenme Kuramı'nın temelini oluşturmak amacıyla ortaya çıkan öz yeterlik kavramı

bireylerin belli bir başarıyı buldurmalarını sağlayabilecek davranışları sergileme yeteneklerine dair düşünceleri, kendilerine olan öz inancı şeklinde tanımlanmaktadır. Gürcan (2005), kavram olarak öz yeterliği; kişilerin, konu fark etmeksizin bir amaca ve neticeye ulaşmak için bir davranışı sergileme süreci olarak ele almaktadır. Weinert (2001), öz yeterlik kavramını, fertlerin problemlerine çözüm bulabilmek maksadıyla kendisinde buldukları yahut öğrenmiş oldukları bilişsel beceri ve yetenekler ile beraber karşılaştıkları farklı durumlarda çözüm yollarını başarılı bir biçimde kullanmasını sağlayan hazır bulunma durumu, sosyal ve iradeli motivasyonel kapasiteleri olarak görmektedir.

Öğretmenler açısından öz yeterlik kavramı, öğretmenlerde bulunması gereken yeterlikler; tutum, bilgi ve becerilerdir (Millî Eğitim Bakanlığı [MEB], 2017). Öz yeterlik kavramının “başa çıkma davranışı” ve “yenilikçi davranış” şeklinde alt boyutları bulunmaktadır (Yılmaz vd., 2004). Öğretmenlerin temel yeterliklerinin olması öğrencilerin akademik ve günlük yaşantılarındaki kişisel gelişimleri ve başarılarında önemli bir yere sahiptir. Son yıllarda yapılan araştırmalar öğrenci başarısı ile öğrenci yeterlik algısı, öğretmen yeterlik algısı ve okulun toplam yeterliği arasında ilişkiler bulunduğunu tespit etmişlerdir (Arseven, 2016). Yüksek düzeyde öz yeterlik inancına sahip öğretmenler, yenilikçi öğretimi benimsemeye iyidirler (Kırcalı, 2022). Öz yeterlik kavramının akademik motivasyona olan etkisi öğretmen ve öğrencilerin akademik yaşamlarında hangi alana doğru yöneleceklerini ve bu alanda gösterdikleri çabanın seviyelerini, bu süreç esnasında yaşayacakları kaygıyı stresi doğrudan etkilemekte olduğu yapılan araştırmalarda görülmüştür (Çetin, 2023). Bu bakımdan eğitim-öğretim süreci açısından öğretmenlerin öz yeterlik inancına sahip olması önemlidir.

İş Çevresine Uyum

Uyum kelimesi, sözlükte; “bir yapıya ya da toplumsal çevreye uyum sağlama, uyma, intibak, entegrasyon; bireyin, çevresel değerlere veya çevresel koşullara ruhsal olarak kendini uydurma süreci ve kişinin, varlığını devam ettirebilmesi için gerekli değişimler ile kendini içinde bulunduğu çevre şartlarına uydurması” biçiminde belirtilmektedir (Türk Dil Kurumu [TDK], 2014). Uyum kavramının başka bir tanımı ise, gönüllü olsun yahut olmasın, çalışanlardan net bir şekilde istensin veya istenmesin, çalışanlardan beklenen veya istenilen şekilde tutum sergileme veya başkalarının tutumlarını izleme şeklindedir (Taylor vd., 2007).

Uyum kavramı birçok disiplin (psikoloji, sosyoloji, antropoloji vb.) tarafından üzerinde inceleme yapılan, ilişki açıdan olan boyutların anlaşılmasında, insan ilişkilerinin, tavırlarının ve davranışlarının incelenmesinde önemli bir rol oynayan kavramdır (Güngören, 2024). Aynı zamanda uyum; “bireyin bulunduğu çevresi ile arasındaki düzen, bireyin düzen elde etmek ve bu düzeni devam ettirebilmek için çevresinde ve kendisinde değişim oluşturma süreci” olarak da ele alınabilir

(Demirel, 2001). Eğitim yönetiminde uyumun tanımı, kişilerin çevresiyle etkileşimi sırasında normalden daha çok tepki oluşturacak etki değişikliğinin gerçekleşmediği bir denge biçimidir, şeklinde ele alınmıştır (Başaran, 2006). Birey ile iş arasında olan uyum, bireyin sahip olduğu pozitif enerjiyle birlikte işin yapılmasında odaklanmaya yardım sağlamaktadır (Güngören, 2024). Birey ile iş arasında bulunan uyum, örgütsel bağlılık, iş tatmini, çalışma tutumları, işe yönelik performans, işte kalma niyeti, işe adanmışlık gibi olumlu davranışlarla örgüte katkıda bulunmaktadır (Yalçın ve Bayram, 2020).

Öğretmenlerin iş çevresine uyum davranışı; öğretmenlerin çalıştığı örgütle birliktelik ve uyum içerisinde hareket etmesi şeklinde ele alınabilir. Öğretmenlerin iş çevresine uyum davranışlarının alt boyutları; “öğretmen-iş uyumu”, “öğretmen-yönetici uyumu”, “öğretmen-meslektaş uyumu” şeklinde ele alınmıştır (Demirkasımoğlu, 2012). Tüm meslek gruplarında olduğu gibi öğretmenlerde de iş ve iş çevresine uyum davranışları, üzerinde durulması gereken önemli konulardandır. Bireylerin örgütün fonksiyonel çerçevesini oluşturan vazifesine, iş akımına ve otorite sıra dizinine olan uyumu, örgüt ve iş gören açısından bir öneme sahiptir. Bir okulun, içerisinde olduğu eğitim sistemi ve örgütün hedefine bağlı bir şekilde etkili bir faydalılığa sahip olması, kurum yöneticisinin ve öğretmenin eğitim sisteminin ve kurumun değer ve hedeflerini benimseme düzeyine bağlıdır. Öğretmenin, kendisine belirlediği hedef ve değerler, okulun misyon ve amacına etki gösterebilir. Bir öğretmen; öğretmenlik mesleği, öğrenci, okul, öğretim işi, çalışma grubu şeklinde kurum içinde ki başvuru kitlelerinin hedef yahut gayelerini kabul etme seviyesine bağlı kalarak işte elde ettiği başarılarında değişiklikler görülebilir (Celep, 2000, s. 1). Öğretmenin kurumun hedef ve değerlerini benimseme konusunda iş ve iş çevresine olan uyumu önem arz etmektedir.

Alanyazına bakıldığı zaman öğretmenlerin, eğitim-öğretim sürecinin amaç ve hedeflerine ulaşmasında yardımcı olacak iş çevresine uyum davranışları ile sahip olmaları gereken öz yeterlik inançları arasında ilişki kuran bir araştırmaya yurt içinde rastlanılmamıştır. Bakıldığı zaman öz yeterliği, kişinin belirlediği hedefe doğru ilerlerken karşılaşılabilecek zorluklar ile mücadele etme biçimi olarak da düşünülebilir. Nitekim iş ve iş çevresine uyumun da örgütün amaçlarına ulaşmasında etkili olduğu düşünülürse, örgütte bu uyumu sağlamada öz yeterlik kavramının önemli bir konumda olduğu söylenebilir. Bu bakımdan çalışmanın temel amacı öğretmenlerin öz yeterlikleri ile iş çevresine uyum davranışları arasındaki ilişkiyi bulmaktır. Belirlenen bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt bulmaya çalışılmıştır.

1. Öğretmenlerin, sahip oldukları öz yeterlikler ve iş çevresine uyum davranışları ne düzeydedir?
2. Öğretmenlerin sahip oldukları öz yeterlik düzeyleri ve iş çevresine uyum davranışları; cinsiyet, branş, medeni durum, mesleki kıdem, çalıştığı eğitim kademesi ve öğrenim durumu değişkenleri açısından anlamlı bir farklılık bulundurmakta mıdır?

3. Öğretmenlerin öz yeterlikleri ile iş çevresine uyum davranışları arasında anlamlı bir ilişki bulunmakta mıdır?
4. Öğretmenlerin öz yeterlik düzeyleri, öğretmenlerin iş çevresine olan uyum davranışlarını yordamakta mıdır?

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Öğretmenlerin sahip oldukları öz yeterlik düzeyleri ile iş çevresine uyum davranışları arasındaki ilişkiyi belirlemeyi hedefleyen bu çalışma, nicel bir çalışma olup genel tarama modellerinden olan ilişkisel tarama modeli tercih edilmiştir. Nitekim genel tarama modeli, birden çok eleman bulunduran evrende, genel bir yargıya ulaşmak için, evrenin bütünü yahut evrenden ele alınacak bir grup, örnek yahut örneklem üzerinde yapılan tarama modelidir (Karasar, 2012). Bu çalışma kapsamında tercih edilen araştırma modeli ise ilişkisel tarama modelidir. Karasar'a (2012) göre ilişkisel tarama modeli ise birden çok değişken arasında oluşan değişimin durumunu açıklamayı hedefler. Bu çalışmada öğretmenlerin öz yeterlik düzeyleri bağımsız değişken olarak ele alınırken öğretmenlerin iş çevresine olan uyum davranışları bağımlı değişken olarak ele alınmıştır. Bu iki değişken arasında oluşan değişimin durumu açıklamaya çalışıldığı için araştırmada ilişkisel tarama modeli tercih edilmiştir.

Araştırmanın Evreni ve Örnekleme

Bu çalışmanın evreni, 2021-2022 eğitim öğretim yılı İstanbul Esenyurt ilçesinde bulunan ilkokul ve ortaokullarında çalışan 1640 kadın ve 1642 erkek öğretmen olacak şekilde toplam 3282 öğretmenden oluşmaktadır. Örneklem ise Esenyurt ilçesinde bulunan ilkokul ve ortaokuldan istihdam edilen 542 öğretmenden oluşmaktadır. Evren ve örnekleme ait bilgiler Esenyurt İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü, Personel Hizmetleri Bölümü Atama Biriminden (2022) alınmıştır. Araştırmanın örnekleme ise bahsedilen okul türleri arasından basit seçkisiz örnekleme yöntemiyle tercih edilmiştir. Basit seçkisiz örnekleme, evrende var olan bütün birimlerin, örnek olacak şekilde ele alınabilmesi için bağımsız ve eşit bir şansa sahip bulunduğu, evreni en iyi şekilde temsil ettiği düşünülen bir örnekleme çeşididir (Büyüköztürk vd., 2009).

Araştırmanın örnekleme ise belirtilen okul türlerinden basit seçkisiz örnekleme yöntemiyle seçilmiştir. Basit seçkisiz örnekleme, evrende bulunan tüm birimlerin, örnek olarak belirlenmesi için eşit ve bağımsız bir şansa sahip olduğu, ayrıca evreni en iyi temsil ettiği düşünülen örnekleme türüdür (Büyüköztürk vd., 2009). Bu çalışmada evrende bulunan 3282 öğretmenden kaçının örneklem içerisinde yer alması gerektiğini belirlemek için aşağıda yer alan formülden yararlanılmıştır (Balci, 2004).

$$n = \frac{t^2 \cdot (PQ)}{d^2} \cdot \frac{1}{1 + \frac{1}{N} \cdot \frac{t^2 \cdot (PQ)}{d^2}}$$

N=Evren büyüklüğü

n=Örneklem büyüklüğü

t=Güven düzeyi tablo değeri (t:1.96)

d=Tutum düzeyi

PQ=Maksimum örneklem büyüklüğü için örneklem yüzdesi (.05x.05=0,25)

Formüle göre evreni temsil edecek örnekleme olması gereken öğretmen sayısı %5 güven aralığında 344 çıkmıştır. Araştırmanın geçerlilik ve güvenilirliğini artırmak amacı ile araştırmaya katılmayı gönüllülük esası ile kabul eden ve ölçekleri usulüne uygun olarak dolduran 542 öğretmenden ölçekler alınmıştır.

Çalışmaya katılan öğretmenlerin 295'inin (%54) kadın, 247'sinin ise erkek (%46) olduğu görülmektedir. Katılımcı öğretmenlerin 235'i (%43) bekâr, 307'si (%57) ise evlidir. Öğretmenlerin 261'i (%48) ilkokulda, 281'i (%52) ise ortaokulda görev yapmaktadır. Öğretmenlerin 236'sı (%43) sınıf öğretmeni, 306'sı (%57) ise branş öğretmenidir. Öğretmenlerin 457'si (%84) lisans, 85'i (%16) ise yüksek lisans mezunudur. Öğretmenlerin mesleki kıdemleri incelendiğinde 114'ü (%21) 1-5 yıl, 107'si (%20) 6-10 yıl, 100'ü (%18) 11-15 yıl, 115'i (%21) 16-20 yıl, 106'sı (%20) 21 yıl ve üstü mesleki kıdem yılına sahip olduğu görülmüştür.

Veri Toplama Araçları

Verilerin toplanmasında "Kişisel Bilgi Formu", "Öğretmen Öz-Yeterlik Ölçeği" ve "Öğretmenlerin İş Çevresine Uyum Ölçeği" olacak şekilde üç ölçme aracından yararlanılmıştır.

Kişisel Bilgiler Formu

Öğretmenlerin medeni durum, branş, cinsiyet, mesleki kıdem, çalıştığı eğitim kademesi ve öğrenim durumu gibi bilgilerine ulaşmak için "Kişisel Bilgi Formu"ndan yararlanılmıştır.

Öğretmen Öz-Yeterlik Ölçeği

Bu çalışmada örnekleme alınan ilkokul ve ortaokulda çalışan öğretmenlerin öz yeterlik düzeylerini belirlemek için Schmitz ve Schwarzer (2000) tarafından geliştirilen ve Yılmaz vd. (2004) tarafından Türkçeye uyarlanan "Öğretmen Öz-Yeterlik Ölçeği"nden yararlanılmıştır. Geliştirilen Öğretmen Öz-Yeterlik Ölçeği sekiz maddeden iki alt boyuttan (yenilikçi davranış ve başa çıkma davranışı) oluşmaktadır. 1-5 maddeler başa çıkma davranışı alt boyutunu, 6-8 maddeler yenilikçi davranış alt boyutunu ölçen maddelerdir. Madde toplam korelasyonlarının .438-.596 arasında değiştiği görülmüştür. Öğretmen Öz-Yeterlik Ölçeği'nin iki faktörlü olduğu tespit edilmiştir. Birinci faktörde bulunan maddelerin faktördeki yük değerleri .644-.759 arasında farklılık göstermektedir. İkinci faktörde bulunan üç madde faktör yük değeri .779-.834 arasındadır. Önemli olarak belirlenen

faktörlerden birincisi ölçeğe dair toplam varyansın %32'sini, ikinci faktör %26'sını açıklamaktadır. Bu iki faktörün açıkladıkları toplam varyans %58'dir. Ölçeğin Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısı ölçeğin tamamı için .79'dur. Uygulanan ölçeğin güvenilirliğini ve yapı geçerliğini ölçmek için yapılan analizlere bakıldığında veri toplama aracının güvenilir ve geçerli ölçüm yaptığı sonucuna ulaşılmıştır.

Bu araştırma kapsamında uygulanan test sonuçlarına dayalı olarak testin güvenilirliği bir kez daha hesaplanmış ve Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısı yenilikçi davranış alt boyutu için .81, başa çıkma davranışı alt boyutu için .83, tüm ölçek için ise .81 olacak şekilde tespit edilmiştir.

Öğretmenlerin İş Çevresine Uyum Ölçeği

Araştırmada örnekleme alınan ilkokul ve ortaokulda çalışan öğretmenlere, iş çevresine uyum davranışlarını ölçmek için Demirkasımoğlu'nun (2012) geliştirdiği "Öğretmenlerin İş Çevresine Uyum Ölçeği" uygulanmıştır. Geliştirilen Öğretmenlerin İş Çevresine Uyum Ölçeği; 22 madde ve 4 alt boyut (öğretmen-okul uyumu, öğretmen-iş uyumu, öğretmen-yönetici uyumu, öğretmen-meslektaş uyumu) bulundurmaktadır. 1-4. maddeler öğretmen-okul uyumu alt boyutunu, 5-9. maddeler öğretmen-iş uyumu alt boyutunu, 10-17. maddeler öğretmen-yönetici uyumu alt boyutunu, 18-22. maddeler öğretmen-meslektaş uyumu alt boyutunu ölçen maddelerdir. Birinci faktör, ölçeğe dair toplam varyansın %24,73'ünü, ikinci faktör %18,58'ini, üçüncü faktör %15,78'sini ve dördüncü faktör %13,59'unu açıklamaktadır. Bu faktörlerin beraber açıkladıkları toplam varyans %72,70'dir. Toplam dört faktörlü ölçekten elde edilen puanlar için hesaplanan alfa iç tutarlılık katsayısı birinci faktör için .93, ikinci faktör için .91, üçüncü faktör için .86 ve dördüncü faktör için .83'tür. Bu dört faktörlü ölçeğin Cronbach Alfa tutarlılık katsayısı ise .94'tür. Uygulanan ölçeğin güvenilirliğini ve yapı geçerliğini test etmek için yapılan analiz çalışmaları sonucunda veri toplama aracının güvenilir ve geçerli ölçüm yaptığı sonucuna varılmıştır.

Bu araştırma kapsamında uygulanan test sonuçlarına dayalı olarak testin güvenilirliği bir kez daha hesaplanmış ve Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısı bu hesaplamada öğretmen-okul alt boyutunda .84, öğretmen-iş alt boyutunda .83, öğretmen-yönetici uyumu alt boyutunda .82, öğretmen-meslektaş uyumu alt boyutunda .83, tüm ölçekte ise .82 olarak tespit edilmiştir.

Verilerin Toplanması

Ölçeklerin uygulanabilmesi için İstanbul İl Millî Eğitim Müdürlüğünden gereken izinler alınmıştır. Ölçekler Esenyurt ilçesindeki ilkokul ve ortaokullarda çalışmakta olan öğretmenlere basit tesadüfî örnekleme yöntemi de esas alınarak uygulanmıştır. Uygulama süreci yüz yüze olarak yapılmış yaklaşık olarak iki ay sürmüştür. Araştırmada 544 öğretmenin görüşü alınmıştır. Bu verilerden 542'si araştırmada kullanılmaya uygun bulunmuştur. Aynı zamanda Ondokuz Mayıs Üniversitesinden etik kurulu kararı alınmıştır.

Verilerin Analizi

Çalışmanın veri analiz bölümünde ilk olarak ölçek sorularına verilen cevapların yüzdeler dağılım ve frekans hesaplaması yapılmıştır. Betimsel istatistikî değerler incelendiğinde öğretmen öz yeterliği ve öğretmen iş çevresine uyum davranışı ölçeklerinden edinilen verilere dair merkezî eğilim ölçüleri içinde medyan ve aritmetik ortalama değerlerinin birbirlerine çok yakın bulunduğu ve basıklık çarpıklık değerlerinin +1 ile -1 aralığında olduğu görülmüştür. Merkezî eğilim ölçülerinin birbirine yakın olması ve çarpıklık basıklık değerlerinin +1 ile -1 aralığında bulunması dağılımın normal olması şeklinde düşünülebilir (Büyüköztürk, 2006). Bu bilgiler doğrultusunda parametrik istatistiklerin kullanılmasına karar verilmiştir. Bu kapsamda, aritmetik ortalama, t testi, tek yönlü varyans analizi (ANOVA) korelasyon ve regresyon tekniklerinden yararlanılmıştır. Sadece öğretmenlerin iş çevresine uyum davranışları ve öz yeterlik boyutları, öğretmenlerin öğrenim durumları değişkenine göre incelenirken normal dağılım göstermediği görülmüş ve parametrik olmayan Mann Whitney U testi uygulanmıştır.

Araştırmada bütün veriler çift yönlü olarak sınanmış ve anlamlılık düzeyi en az 0,05 olarak kabul edilmiştir. Çalışmanın bütün istatistik analizleri SPSS programı ile gerçekleştirilmiştir.

Bulgular

Öğretmen Öz Yeterliklerine İlişkin Bulgular

Öğretmenlerin görüşlerine göre öğretmenlerin öz yeterlik düzeyleri Tablo 1’de gösterilmiştir.

Tablo 1. Öğretmen Öz-Yeterlik Ölçeği’nin Betimsel Özellikleri

Boyut	N	$\bar{X}$	Ss	Madde Sayısı
Başa Çıkma Davranışı	542	3,17	.50	5
Yenilikçi Davranış	542	3,23	.61	3
Öz-Yeterlik Ölçeği	542	3,19	.49	8

Tablo 1’de görüldüğü üzere öğretmenlerin sahip oldukları öz yeterlik düzeyi “Başa Çıkma Davranışı” alt boyutu için $\bar{X}=3,17$; “Yenilikçi Davranış” alt boyutu için $\bar{X}=3,23$; tüm ölçek için ise $\bar{X}=3,19$ şeklinde bulunmuştur. Burada öğretmenlerin kendilerini öz yeterlik düzeyi bakımından “bana çoğunlukla uygun” biçimde ifade ettiği görülmekte ve kendilerini öz yeterlik bakımından ortanın üzerinde bir seviyede buldukları anlaşılmaktadır. Tablo 2’de öğretmen görüşlerine göre öğretmenlerin öz yeterlik düzeylerinin değişkenlere göre değerlendirilmesi verilmiştir.

Tablo 2. Öğretmenlerin Görüşlerine Göre Öğretmenlerin Öz Yeterlik Düzeylerinin Değişkenlere Göre Değerlendirilmesi

Değişken	p
Cinsiyet	.23
Medeni Durum	.01*
Çalışılan Eğitim Kademesi	.01*
Branş	.14
Öğrenim Durumu	.04*
Mesleki Kıdem	.21

*p<.05

Cinsiyet değişkenini açısından, öğretmenlerin sahip oldukları öz yeterliklerin anlamlı bir farklılık oluşturma durumunu belirlemek amacıyla ilk olarak varyansların homojenliğine bakılmış ve varyansların homojen olduğu (LeveneI. Boyut=.113, $p=.737$; LeveneII. Boyut=1,49, $p=.221$; LeveneToplam=.543, $p=.462$) belirlenmiştir. Uygulanan bağımsız grup t-testi sonucunda öğretmenlerin öz yeterlik seviyelerinin tüm alt boyutlarda ve tüm ölçekte öğretmenlerin cinsiyet değişkeni açısından istatistiksel olarak anlamlı bir biçimde farklılık oluşturmadığı [$t(540)=-1,18$; $p>.05$] bulunmuştur. Yani öğretmen görüşlerine göre öğretmen öz yeterliklerinde cinsiyet değişkeni açısından önemli bir etki göstermemiştir denilebilir.

Medeni durum değişkenini açısından anlamlı bir farklılık oluşturma durumunu belirlemek amacıyla ilk olarak varyansların homojenliği test edilmiş ve varyansların homojenlik gösterdiği (LeveneI. Boyut=.026, $p=.873$; LeveneII. Boyut=.001, $p=.976$; LeveneToplam=.004, $p=.951$) belirlenmiştir. Uygulanan bağımsız grup t-testi sonucunda öğretmenlerin öz yeterlikleri yenilikçi davranış alt boyutunda [$t(540)=2,58$; $p<.05$] ve tüm ölçekte [$t(540)=2,49$; $p<.05$] medeni durumlarına göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık oluşturmaktadır. Nitekim hem yenilikçi davranış alt boyutunda hem tüm ölçekte bekâr öğretmenlerin sahip oldukları öz yeterlik seviyelerinin evli öğretmenlere oranla daha fazla olduğu bulunmuştur. Evliliğin beraberinde bireyin hayatına daha fazla sorumluluk getirmesi, bireylerin öz yeterliklerinde düşüş yaşamalarına sebep olabilir.

Eğitim kademesi değişkeni açısından anlamlı bir farklılık gösterme durumunu belirlemek amacıyla ilk olarak varyansların homojenliğine bakılmış ve varyansların homojen olduğu (LeveneI. Boyut=.186, $p=.667$; LeveneII. Boyut=.070, $p=.792$; LeveneToplam=.186, $p=.666$) belirlenmiştir. Yapılan bağımsız grup t-testi sonucunda öğretmenlerin öz yeterlikleri başa çıkma davranışı alt boyutunda [$t(540)=2,57$; $p<.05$] ve tüm ölçekte [$t(540)=2,43$; $p<.05$] çalışılan eğitim kademesi değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılık oluşturmadığı görülmektedir. Başa çıkma davranışı alt boyutunda ve bütün ölçekte ilkökulda çalışan öğretmenlerin sahip oldukları öz yeterlik seviyelerinin ortaokulda çalışan öğretmenlere göre daha fazla olduğu bulunmuştur. İlkokulda çalışan öğretmenler genellikle tek bir sınıfa girmesi ve hâkim olması, ortaokulda çalışan öğretmenlerin birden fazla sınıfa girmesi ve daha fazla sınıfa hâkim olması bu durumda etkili olmuş olabilir.

Branş değişkeni açısından anlamlı bir farklılık oluşturma durumunu belirlemek amacıyla ilk olarak varyansların homojenliği test edilmiş ve varyansların homojen olduğu (LeveneI. Boyut=.033, $p=.856$; LeveneII. Boyut=.985, $p=.322$; LeveneToplam=.134, $p=.714$) belirlenmiştir. Yapılan bağımsız grup t- testi sonucunda öğretmenlerin sahip oldukları öz yeterlik seviyelerinin tüm alt boyutlarda ve tüm ölçekte öğretmenlerin branşları açısından istatistiksel olarak anlamlı bir biçimde farklılık göstermediği [$t(540)=1,47$; $p>.05$] bulunmuştur. Her öğretmen lisans eğitiminde kendi branşıyla ilgili

gerekli eğitimleri aldığından dolayısıyla branşın gerek ve inançlarına sahip olduğundan, branş değişkeninde farklılaşmama görülmüş olabilir.

Öğrenim durumu değişkeni açısından anlamlı bir farklılık gösterme durumunu belirlemek amacıyla ilk olarak varyansların homojenliği test edilmiş ve varyansların homojen olmadığı (LeveneI. Boyut=2,694, $p=.034$; LeveneII. Boyut=3,033, $p=.044$; LeveneToplam=4,288, $p=.040$) belirlenmiştir. Gerçekleştirilen Mann Whitney U testi sonucunda öğretmenlerin sahip oldukları öz yeterlik düzeylerinin başa çıkma davranışı alt boyutunda [$U=16839,50$; $p<.05$] ve tüm ölçekte [$U=16647,00$ $p<.05$] öğrenim durumlarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılık oluşturduğu görülmektedir. Başa çıkma davranışı alt boyutunda ve bütün ölçekte lisansüstü mezunu öğretmenlerin sahip oldukları öz yeterlik düzeylerinin lisans mezunu öğretmenlere göre daha yüksek olduğu bulunmuştur. Lisansüstü eğitim, bir disipline belli bir alan belirleyerek ve bu alana odaklanarak hem mesleki hem akademik gelişimi yükseltmeyi hedefleme ve mesleki ilerleme bireyin kendine olan inancında bir artışa sebep olacaktır. Bu yüzden lisansüstü mezunu olan öğretmenlerin öz yeterliği, lisans mezunu olan öğretmenlerin öz yeterliğine göre daha fazla çıkmış olabilir.

Mesleki kıdem değişkeni açısından anlamlı bir farklılık oluşturma durumunu belirlemek amacıyla ilk olarak varyansların homojenliğine bakılmış ve varyansların homojen olduğu (LeveneI. Boyut=.669, $p=.614$; LeveneII. Boyut=.877, $p=.477$; LeveneToplam=.781, $p=.538$) belirlenmiştir. Gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda öğretmenlerin öz yeterlik düzeylerinin tüm alt boyutlarda ve tüm ölçekte öğretmenlerin sahip oldukları mesleki kıdemlerine göre istatistiksel olarak anlamlı şekilde farklılık oluşturmadığı bulunmuştur [$F(4;537)=1,47$, $p>.05$]. Yani öğretmen görüşlerine göre mesleki kıdem, öğretmen öz yeterliğinde önemli bir etki göstermemiştir denilebilir.

Öğretmenlerin İş Çevresine Uyum Davranışlarına İlişkin Bulgular

Öğretmenlerin görüşlerine göre, öğretmenlerin iş çevresine uyum davranış düzeylerine Tablo 3'de gösterilmiştir.

Tablo 3. İş Çevresine Uyum Davranış Ölçeği'nin Örneklem Sayısı, Aritmetik Ortalama, Standart Sapma ile Ölçek Madde Sayısı

Boyut	N	$\bar{X}$	Ss	Madde Sayısı
Öğretmen Okul Uyumu	542	3,52	.95	4
Öğretmen İş Uyumu	542	4,01	.83	5
Öğretmen Yönetici Uyumu	542	3,62	1,11	8
Öğretmen Meslektaş Uyumu	542	4,05	.68	5
İş Çevresine Uyum Davranış Ölçeği	542	3,79	.68	22

Tablo 3'te görüldüğü üzere öğretmenlerin iş çevresine uyum davranış düzeylerinin "Öğretmen Okul Uyumu" alt boyutu için $X=3,52$; "Öğretmen İş Uyumu" alt boyutu için $\bar{X}=4,01$; "Öğretmen Yönetici Uyumu" alt boyutu için $X=3,62$; "Öğretmen Meslektaş Uyumu" alt boyutu

için $\bar{X}=4,05$; bütün ölçek için ise $\bar{X}=3,79$ olarak hesaplanmıştır. Burada öğretmenlerin kendilerini iş çevresine uyum düzeyi bakımından “çok katılıyorum” biçimde ifade ettiği görülmekte ve kendilerini iş çevresine uyum düzeyi bakımından ortanın üzerinde bir seviyede buldukları anlaşılmaktadır. Tablo 4’te öğretmen görüşlerine göre öğretmenlerin iş çevresine uyum davranışlarının değişkenler açısından değerlendirilmesi gösterilmiştir.

Tablo 4. Öğretmenlerin Görüşlerine Göre Öğretmenlerin İş Çevresine Uyum Davranışlarının Değişkenler Açısından Değerlendirilmesi

<i>Değişken</i>	<i>p</i>
Cinsiyet	.98
Medeni Durum	.37
Çalışılan Eğitim Kademesi	.01*
Branş	.14
Öğrenim Durumu	.68
Mesleki Kıdem	.39

*p<.05

Cinsiyet değişkeni açısından anlamlı bir farklılık oluşturma durumunu belirlemek amacıyla ilk olarak varyansların homojenliği test edilmiş ve varyansların homojen olduğu (LeveneI. Boyut=.193, p=.661; LeveneII. Boyut=.800, p=.372; LeveneIII. Boyut=.004, p=.951; LeveneIV. Boyut=.58, p=.809; LeveneToplam=.033, p=.855) belirlenmiştir. Gerçekleştirilen bağımsız grup t-testi sonucunda öğretmenlerin iş çevresine uyum seviyelerinin tüm alt boyutlarda ve tüm ölçekte öğretmenlerin cinsiyetlerine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık oluşturmadığı [$t(540)=-.02$; $p>.05$] görülmüştür. Uyumu; birey ile çevre arasındaki düzen, bireyin cinsiyet fark etmeksizin düzen oluşturma ve devam ettirme süreci olarak düşündüğümüzde, öğretmenlerin iş çevresine uyumu cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemesi daha iyi anlaşılır.

Medeni durum değişkeni açısından anlamlı bir farklılık gösterme durumunu belirlemek amacıyla ilk olarak varyansların homojenliğine bakılmış ve varyansların homojen olduğu (LeveneI. Boyut=.496, p=.482; LeveneII. Boyut=.590, p=.443; LeveneIII. Boyut=1,288, p=.257; LeveneIV. Boyut=.87, p=.768; LeveneToplam=1,095, p=.296) belirlenmiştir. Gerçekleştirilen bağımsız grup t-testi sonucunda öğretmenlerin iş çevresine karşı bulundukları uyum düzeyleri öğretmen yönetici uyumu alt boyutunda [$t(540)=2,31$; $p<.05$] medeni durum faktörüne göre istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılık gösterdiği görülmektedir. Ölçek toplamında anlamlı bir fark göstermemiştir. Öğretmen yönetici uyumu alt boyutunda bekâr olan öğretmenlerin uyum düzeylerinin evli olan öğretmenlere oranla daha fazla olduğu görülmüştür. Evli öğretmenlerin bekâr öğretmenlere göre sorumluluklarının daha fazla olması, öğretmen yönetici uyumu alt boyutunda daha düşük uyuma sahip olmalarına neden olmuş olabilir.

Eğitim kademesi değişkeni açısından anlamlı bir farklılık oluşturma durumunu belirlemek amacıyla ilk olarak varyansların homojenliğine bakılmış ve varyansların homojen olduğu (LeveneI.

Boyut=4,596, $p=.450$; LeveneII. Boyut=3,250, $p=.452$; LeveneIII. Boyut=4,591, $p=.344$; LeveneIV. Boyut=.89, $p=.346$; LeveneToplam=2,212, $p=.137$) belirlenmiştir. Gerçekleştirilen bağımsız grup t-testi sonucunda öğretmenlerin iş çevresine karşı olan uyum davranış düzeylerinin öğretmen okul uyumu alt boyutunda [$t(540)=4,33$; $p<.05$], öğretmen meslektaş uyumu [$t(540)=2,37$; $p<.05$] ve tüm ölçekte [$t(540)=2,84$; $p<.05$] görev yaptıkları eğitim kademesine göre istatistiksel olarak anlamlı bir biçimde farklılık gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmen okul uyumu ve öğretmen meslektaş uyumu alt boyutlarında tüm ölçekte ilkokulda çalışan öğretmenlerin iş çevresine uyum düzeylerinin ortaokulda çalışan öğretmenlere göre daha yüksek olduğu bulunmuştur. İlkokulda çalışan öğretmenler genellikle tek bir sınıfa girmesi, ortaokulda çalışan öğretmenlerin birden fazla sınıfa girmesi bu durumda etkili olmuş olabilir.

Branş değişkeni açısından anlamlı bir farklılık oluşturma durumunu belirlemek için ilk olarak varyansların homojenliğine bakılmış ve varyansların homojen olduğu (LeveneI. Boyut=2,856, $p=.09$; LeveneII. Boyut=.246, $p=.620$; LeveneIII. Boyut=1,587, $p=.208$; LeveneIV. Boyut=.338, $p=.561$; LeveneToplam=1,405, $p=.236$) belirlenmiştir. Gerçekleştirilen bağımsız grup t-testi sonucunda öğretmenlerin iş çevresine karşı olan uyum davranış seviyelerinin sadece öğretmen okul uyumu alt boyutunda [$t(540)=2,96$; $p<.05$] öğretmenlerin branşlarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir biçimde farklılık görülmektedir. Ölçek toplamında anlamlı bir fark görülmemiştir. Öğretmen okul uyumu alt boyutunda sınıf öğretmeni olarak çalışan öğretmenlerin iş çevresine uyum düzeylerinin branş öğretmeni olarak çalışan öğretmenlere göre daha yüksek olduğu bulunmuştur. Sınıf öğretmenleri tek bir ders programı uygulamaktadırlar ve tek bir sınıftan sorumludurlar. Bu durumun ortaya çıkmasında ortaokul öğretmenlerinin farklı sınıflarda farklı derslere girmesi etkili olmuş olabilir.

Öğrenim durumu değişkeni açısından anlamlı bir farklılık oluşturma durumunu belirlemek amacıyla ilk olarak varyansların homojenliği test edilmiş ve varyansların homojen olmadığı (LeveneI. Boyut=11,573, $p=.001$; LeveneII. Boyut=9,358, $p=.002$; LeveneIII. Boyut=12,045, $p=.001$; LeveneIV. Boyut=.011, $p=.003$; LeveneToplam=8,780, $p=.003$) belirlenmiştir. Gerçekleştirilen Mann Whitney U testi sonucunda, öğretmenlerin iş çevresine uyum davranış düzeyleri tüm alt boyutlarda ve tüm ölçekte öğretmenlerin öğrenim durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılık göstermediği [$U=18870,500$; $p>.05$] bulunmuştur. Öğretmenlerin iş ve iş çevresine uyumunda, öğretmenlerin öğrenim durumu önemli bir etki oluşturmamıştır denilebilir.

Mesleki kıdem değişkeni açısından anlamlı bir farklılık oluşturup oluşturmadığını belirlemek için ilk olarak varyansların homojenliğine bakılmış ve varyansların homojen olduğu (LeveneI. Boyut=.252, $p=.908$; LeveneII. Boyut=1,676, $p=.154$; LeveneIII. Boyut=1,490, $p=.204$; LeveneIV. Boyut=1,990, $p=.096$; LeveneToplam=1,894, $p=.110$) belirlenmiştir. Gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, öğretmenlerin iş çevresine uyum davranış düzeylerinin tüm alt

boyutlarda ve tüm ölçekte öğretmenlerin sahip oldukları mesleki kıdemleri açısından istatistiksel olarak anlamlı şekilde farklılık oluşturmamaktadır [F(4;537)=1,04; p>.05]. Öğretmenlerin iş ve iş çevresine uyumunda mesleki kıdem, önemli bir etki oluşturmamaktadır denilebilir.

Öğretmenlerin Öz Yeterlikleri ile İş Çevresine Uyum Davranışları Arasındaki İlişki

Araştırmanın bu aşamasında “Öğretmen Öz-Yeterlik Ölçeği” ve “Öğretmen İş Çevresine Uyum Davranış Ölçeği” toplam puanları arasındaki ilişkiler Pearson Çarpım Momentler Korelasyon Katsayısı ile sınanmış ve ulaşılan sonuçlar Tablo 3’te verilmiştir.

Tablo 3. Öğretmen Öz-Yeterlik Ölçeği ve İş Çevresine Uyum Davranış Düzeyi Arasındaki İlişkiyi Belirlemek Üzere Yapılan Korelasyon Analizi Sonuçları

		1	2
1- Öz-Yeterlik Ölçeği (Tüm Ölçek)	<i>r</i>	1	
2- İş Çevresine Uyum Davranış Ölçeği (Tüm Ölçek)	<i>r</i>	.407(**)	1

**p<.01

Tablo 3’e bakıldığında öğretmenlerin öz yeterlik düzeyleri ile iş çevresine uyum davranış düzeyleri arasında orta düzeyde pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır ($r=.407$; $p<.00$). İş ve iş çevresine uyum, bireyin işiyle kendi arasında düzen olarak yorumlanabilir. Bu düzeni kuran bireylerin kendine iş konusunda kendine duyduğu inancı da artacaktır. Öz yeterlik kavramı ise kişinin kendine duyduğu inançtır. Bu yüzden öz yeterlik ile iş ve iş çevresine olan uyum davranışları arasında orta düzeyde, pozitif ve anlamlı bir ilişki çıkmış olabilir.

Öğretmenlerin Öz Yeterlik Düzeyleri ile İş Çevresine Uyum Davranış Düzeylerine İlişkin Regresyon Analizi

Araştırmanın bu alt problemi kapsamında yapılmış olan regresyon analizi sonuçları Tablo 4’te belirtilmiştir.

Tablo 4. Öğretmenlerin Öz Yeterlik Düzeylerinin İş Çevresine Uyum Davranış Düzeylerini Yordamasına Yönelik Regresyon Analizi

Değişken	<i>B</i>	<i>ShB</i>	β	<i>t</i>	<i>p</i>
Sabit	1,857	.19	-	9,79	.00
Öğretmen Öz Yeterlik Düzeyi	.61	.59	.41	10,37	.00
	$R = .41$		$R^2 = .16$		
	$F=107,452$		$p = .00$		

Yordayıcı değişken olan öğretmen öz yeterlik düzeyi ile yordanan değişken iş çevresine uyum davranış düzeyi arasındaki regresyon değerleri Tablo 4 incelendiğinde öğretmen öz yeterlik düzeyi ile iş çevresine uyum davranış düzeyi arasında pozitif yönde ve orta düzeyde bir ilişki olduğu ($r=.41$) görülmüştür. Öğretmenlerin öz yeterliklerinin onların iş çevresine uyum davranış düzeylerinin toplam varyansının %16’sını açıkladığını söylemek mümkündür.

Sonuç ve Tartışma

Öğretmen Öz Yeterliğine İlişkin Tartışma ve Sonuçlar

Araştırmanın alt amaçlarından biri öğretmenlerin sahip oldukları öz yeterlik düzeylerini belirlemektir. Araştırma bulguları incelendiğinde örneklem grubunu oluşturan öğretmenlerin sahip oldukları öz yeterlik düzeyleri; başa çıkma davranışı ile yenilikçi davranış alt boyutu ve tüm ölçek genelinde ortanın üzerinde olduğu görülmüştür. Öğretmenlerin, öğretmenlik mesleği için asgari düzeyde de olsa öz yeterlik becerisine sahip oldukları söylenebilir. Öğretmenler, eğitim-öğretim sürecinde gerekli başarıyı gösterip hedeflerine ulaşması için, kendine karşı belli bir inanca sahip olmalıdırlar. Öz yeterlik kavramının özünü "Ben bu işi yapabilir miyim?" sorusuyla başlayan cümleler oluşturur (Donald, 2003). Bireylerin söz konusu olan görev veya işin üstesinden geleceği inancı kendinde buldurması, sahip olduğu yetkinliklerini kavraması anlamına gelir (Zusho ve Pintrich, 2003). Öğretmenlerin öz yeterliklerinin olması öğrencilerin akademik ve günlük hayatlarında başarı ve kişisel gelişimlerinde önemli bir yere sahiptir. Son yıllarda yapılan araştırmalar öğrenci başarısı ile öğrenci yeterlik algısı, öğretmen yeterlik algısı ve okulun toplam yeterliği arasında ilişkiler bulunduğunu tespit etmişlerdir (Arseven, 2016). Yüksek düzeyde öz yeterlik inancına sahip öğretmenler, yenilikçi öğretimi benimsemeye iyidirler (Kırcalı, 2022). Aynı zamanda öğretmenlerin öz yeterliğinin artması, onların iş tatmin durumunu da etkilemektedir. İş tatmininin artmasında öz yeterlik önemli bir noktada bulunmakta ve memnuniyet seviyesi yüksek olan öğretmenlerin beraberinde daha fazla bir oranda öğretim öz yeterliliği ile karakterize edildiği görülmektedir (Katsantonis, 2021). Bu bakımdan eğitim-öğretim süreci açısından öğretmenlerin öz yeterlik inancına sahip olması önemlidir. Bu sonuç, Ülper ve Bağcı (2012), Djigic vd. (2014), Dolapci (2013), Aka (2014), Soysal (2014), Aslan ve Doğan (2017), Özyıldırım (2018), Von Schodoletz vd. (2018), Arslan (2019), Süzer (2019), Hoca (2022) ile Aslan vd.'nin (2023) yaptıkları çalışmalarla benzer noktalar buldurmaktadır. Bu çalışmalarda da öğretmen öz yeterlik düzeyleri ortanın üzerinde bir seviyede çıkmıştır.

Cinsiyet değişkenine göre öğretmenlerin öz yeterlik düzeylerinin bütün alt boyutlarda ve tüm ölçekte anlamlı bir şekilde farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır. Her bireyin cinsiyet fark etmeksizin düşük ya da yüksek düzeyde kendine duyduğu bir inancının olması ya da olumlu ya da olumsuz kendi hakkında bir yargısı vardır. Yani öz yeterlik cinsiyete bağlı bir durum değildir. Bu sonuç; Tschannen-Moran vd. (2001), Akbaş ve Çelikkaleli (2006), Üstün ve Tekin (2009), Maden (2010), Ülper ve Bağcı (2012), Doğan (2013), Uysal ve Kösemen (2013), Çaycı (2014), Soysal (2014), Nakip (2015), Kocaoğlu ve Akgün (2015), Ateş (2016), Özcan (2017), Kaçar ve Beycioğlu (2017), Ekin (2018), Elkatmış (2018) ve Özdemir'in (2021) yaptıkları çalışmalarla benzerlik göstermektedir. Bu çalışmalarda da öğretmen öz yeterliğinin cinsiyet değişkenine açısından anlamlı bir farklılık

göstermediği sonuçları elde edilmiştir. Bu çalışmanın sonucundan farklı olarak Ekici (2006), Çetin (2008), Wolf (2008), Terzi ve Mirasyedioğlu (2009), Demirtaş vd. (2011), Huang (2013), Tekkurşun (2015), Öztürk ve Ertem (2017), Gök (2022), öğretmen öz yeterliklerinin cinsiyet değişkenine göre farklılık gösterdiği sonucuna ulaşmışlardır. Ekici (2006) ile Öztürk ve Ertem (2017) kadın öğretmenlerin öz yeterlik düzeylerini daha fazla bulurken Çetin (2008), Wolf (2008), Terzi ve Mirasyedioğlu (2009), Demirtaş vd. (2011), Huang (2013), Tekkurşun (2015) ile Gök (2022) erkek öğretmenlerin öz yeterlik düzeylerini daha fazla bulmuştur.

Medeni durum değişkenine göre öğretmenlerin sahip oldukları öz yeterlik düzeylerinde, yenilikçi davranış alt boyutunda ve tüm ölçekte istatistiksel olacak şekilde anlamlı bir biçimde farklılık bulunmuştur. Yenilikçi davranış alt boyutunda ve bütün ölçekte evli öğretmenlerin sahip oldukları öz yeterlik düzeylerinin bekâr öğretmenlere oranla daha düşük bulunduğu görülmüştür. Evlilik ile birlikte bireyin hayatında sorumlulukları artabilir ve yoğun bir hayat akışını beraberinde getirebilir. Bu yoğunluk ve sorumluluklar karşısında birey kendine olan inancında düşüş yaşayabilir. Bundan ötürü bekâr öğretmenlerin sahip oldukları öz yeterlik düzeylerinin evli öğretmenlere göre daha yüksek çıktığı düşünülebilir. Bu sonuç çıkmasında bekâr öğretmenlerin evli öğretmenlere göre mesleğe ayıracakları zamanın daha fazla olması ihtimalini de düşündürmektedir. Bu da bekâr öğretmenlerin öz yeterlik açısından kendilerini daha yeterli algılıyor olmalarına sebebiyet verebilir. Bu sonuç Gök'ün (2022) yaptığı çalışma ile benzerlik göstermektedir. Bu sonucun aksine Kesgin'in (2006) yaptığı okul öncesi öğretmenlerinin sahip oldukları öz yeterlik seviyeleri ile problem çözme becerileri arasında bulunan ilişkinin araştırılması adlı çalışmada, okul öncesi öğretmenlerin medeni durumlarının öz yeterliklerine etki etmediği bulgusuna ulaşmıştır. Benzer şekilde Şahin (2010) de yaptığı araştırmada öğretmenlerin öz yeterlikleri ile medeni durumları arasında anlamlı farklılık oluşmadığı görülmüştür.

Eğitim kademesi değişkeni açısından, öğretmenlerin sahip oldukları öz yeterlik düzeylerinin başa çıkma davranışı alt boyutunda ve bütün ölçekte istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılık oluşturduğu görülmektedir. Başa çıkma davranışı alt boyutunda ve bütün ölçek genelinde ilkokulda çalışan öğretmenlerin sahip oldukları öz yeterlik düzeylerinin ortaokulda çalışan öğretmenlere göre daha yüksek olduğu bulunmuştur. İlkokulda çalışan öğretmenler genellikle tek bir sınıfa girmekte, o sınıfın tüm sorumluluğunu almakta ve sınıf yönetimi konusunda daha etkin olabilmektedirler. Ayrıca kendi sınıfının öğrencileri ile daha çok derse girdiği için öğrencileri daha çok tanımaktadır. Bu sebepten ortaokul öğretmenlerinin farklı sınıflarda derse girmesi, ilkokul öğretmenlerine göre daha düşük öz yeterliğe sahip olmalarını etkilemiş olabilir. Bu sonuç, Ateş'in (2016) yaptığı araştırma sonucu ile benzerlik göstermektedir. Ateş (2016) de yaptığı çalışmada ilkokulda görev yapmakta olan öğretmenlerin öz yeterliklerini daha yüksek bulmuştur.

Branş değişkenine göre öğretmenlerin öz yeterlik düzeylerinin, tüm alt boyutlarda ve bütün ölçekte istatistiksel olacak şekilde anlamlı bir biçimde farklılık oluşturmadığı görülmüştür. Öğretmenler lisans eğitiminde kendi branşıyla ilgili gerekli eğitimleri aldığından, kendi branşının gereklerine ve inancına sahip bir şekilde mesleğe başlamaktadır. Öz yeterliğin ise bireyin kendine olan inancı olduğunu düşünürsek bu durum öz yeterlik kavramının branş değişkeni açısından anlamlı bir biçimde farklılık göstermemesine sebep olmuş olabilir. Bu sonuç Üstün ve Tekin (2009), Uysal ve Kösem (2013), Çaycı (2014), Kocaoğlu ve Akgün (2015) ile Kaçar ve Beycioğlu'nun (2017) yaptıkları çalışma sonuçlarıyla benzerlik göstermektedir. Bu çalışmalarda da öğretmen öz yeterliklerinin branş değişkeni açısından anlamlı farklılıklar oluşturmadığı görülmüştür. Bu sonucun aksine Ekici (2006) yaptığı çalışmada öğretmen öz yeterliklerinin branş değişkenine göre anlamlı farklılık oluşturduğu, branş öğretmenlerinin daha fazla öz yeterlik düzeyine sahip olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Öğrenim durumu değişkenine göre öğretmenlerin öz yeterliklerinin başa çıkma davranışı alt boyutunda ve bütün ölçekte istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılık oluşturduğu görülmektedir. Başa çıkma davranışı alt boyutunda ve bütün ölçekte lisansüstü mezunu olan öğretmenlerin sahip oldukları öz yeterlik düzeylerinin lisans mezunu olan öğretmenlere göre daha fazla olduğu bulunmuştur. Lisansüstü eğitim, bir disiplinin belirli alanlarına odağına alarak hem mesleki hem akademik gelişimi artırmayı hedefler. Gelişim ve ilerleme gösteren bireylerinde kendine olan inancında artış olacaktır. Bu yüzden lisansüstü mezunu öğretmenlerin öz yeterliği lisans mezunu öğretmenlerin öz yeterliğine göre daha yüksek çıkmış olabileceği düşünülebilir. Bu sonuç Soysal (2014) ile Kılınç-Bozkurt'un (2019) yaptıkları çalışma sonuçları ile benzerlik göstermektedir. Bu çalışmalarda da lisansüstü mezunu öğretmenlerin sahip olduğu öz yeterlik düzeylerinin daha fazla olduğu görülmüştür. Bu çalışmanın aksine Ekin (2018) yaptığı çalışmada öğretmenlerin öz yeterliklerinde öğrenim durumu değişkeni bakımından anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Mesleki kıdem değişkenine açısından öğretmenlerin öz yeterliklerinin, tüm alt boyutlarda ve bütün ölçekte istatistiksel olarak anlamlı şekilde farklılık oluşturmadığı görülmektedir. Meslek hayatında yeni olan öğretmenlerin genellikle daha heyecanlı ve idealist olması belli bir düzeyde öz yeterliğe sahip olmalarına sebep olabilir. Öte yandan kıdem sahibi olan öğretmenlerin ise tecrübelerinden ötürü belli bir düzeyde öz yeterliğe sahip olduğu düşünülebilir. Başka bir açıdan, kıdemleri ne kadar farklı olursa olsun öğretmenlerin statüleri aynıdır. Bu sebeplerden ötürü öğretmen öz yeterliklerine bakıldığında kıdem değişkenine göre anlamlı bir farklılık görülmemiş olabilir. Elde edilen bu sonuç Ekici (2006), Yılmaz ve Çokluk-Bökeoğlu (2008), Coşkun (2010) ile Ekin'in (2018) yaptığı çalışma sonuçlarıyla benzerlik göstermektedir. Bu çalışmalarda öğretmen öz yeterliğinde mesleki kıdem anlamlı farklılıklar oluşturmadığı sonucuna ulaşmışlardır. Bu çalışmanın aksine

Maden (2010), Öztürk ve Ertem (2017) ile Dorel vd. (2016) yaptıkları çalışmalarında mesleki kıdemini öğretmen öz yeterlik düzeylerinde anlamlı farklılıklar oluşturduğu sonucuna ulaşmıştır. Dorel vd. (2016), mesleki kıdemi yüksek olanların kıdemi düşük olanlara oranla daha yüksek düzeyde öz yeterlik bulundurduğu sonucuna ulaşırken Maden (2010) ise mesleki kıdemi 1-5 yıl ile 6-10 yıl arasında değişen öğretmenlerin diğer öğretmenlere oranla daha yüksek öz yeterlik bulundurduğu neticesine ulaşmıştır. Yapılan çalışmada, öğretmenlerin sahip oldukları öz yeterlik düzeylerinin ortanın biraz üzerinde olması, öğretmenlerin belli bir düzeyde öz yeterliğe sahip olduğunu göstermektedir. Öğretmenlerin öz yeterlik düzeylerini olumlu ya da olumsuz etkileyen bazı faktörler bulunsa da öğretmenlerde hedefe ulaşmada öz yeterlik kavramının önemli olduğu söylenebilir.

Öğretmenlerin İş Çevresine Uyum Davranışlarına İlişkin Tartışma ve Sonuçlar

Araştırmanın alt amaçlarından biri öğretmenlerin sahip oldukları iş çevresine uyum davranışları düzeylerini belirlemektir. Araştırma bulguları incelendiğinde örneklem grubunu oluşturan öğretmenlerin iş çevresine uyum davranış düzeylerinin; öğretmen okul uyumu, öğretmen iş uyumu, öğretmen yönetici uyumu, öğretmen meslektaş uyumu alt boyutlarında ve tüm ölçekte ortanın üzerinde bir düzeyde olduğu görülmüştür. Uyumu; kişi ile çevre arasındaki düzen, kişinin düzen elde etmek ve düzeni devam ettirebilmek için kendinde ve çevresinde değişiklik oluşturma süreci olarak düşünürsek, öğretmenlerinde kendi iş ortamlarında bu düzene ve huzura ihtiyaç duymalarından dolayı uyumlu olmayı tercih ettikleri düşünülebilir. Nitekim görüldüğü üzere uyum kavramı bir örgüt için önemli olmakta ve birçok faktörü de etkileyebilmektedir. İstenilen bu uyum ortamının oluşması, bireylerin işini daha etkili ve rahat bir şekilde gerçekleştirmesini sağlayacak, enerji ve zaman kaybını en aza indireyecektir (Eren, 2020). Bunun için ise kişilerin çalışma ortamlarına karşı duydukları memnuniyetleri de dâhil olmak üzere bireylerin çalışmakta oldukları kurumlara karşı uyumlarını tespit etmeye odaklanmak önemlidir (Swanson ve Schneider, 2013). Nitekim etkili ve nitelikli bir örgüt ortamı için iş çevresine olan uyumun önemi düşünülürse; bu yüzden öğretmenlerin verimli bir çalışma ortamı için uyumlu olmayı tercih etmiş olduğu düşünülebilir. Bu sonuç Demirkasımoğlu (2012) ve Karabacak'ın (2019) yaptığı çalışmalar ile benzerlik göstermekte olup öğretmenlerin iş ve iş çevresine olan uyumunu ortanın üzerinde bir seviyede bulmuşlardır. Han (2014) ise yaptığı çalışmada öğretmenlerin iş çevresine uyumunu orta düzeyde bulmuştur.

Cinsiyet değişkenine göre öğretmenlerin iş çevresine uyum düzeyleri tüm alt boyutlarda ve bütün ölçekte istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılık oluşturmadığı bulunmuştur. Uyumu; birey ile çevre arasındaki düzen, bireyin cinsiyet fark etmeksizin düzen oluşturmak ve devam ettirmek için kendini ve çevresini değiştirmeye çalışma süreci olarak değerlendirebiliriz. Bu açıdan öğretmenlerin iş çevresine uyumu cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemiş olabilir.

Bu sonuç Sezgin (2006), Demirkasımoğlu (2012) ve Karabacak'ın (2019) yaptığı çalışma sonuçlarıyla benzerlik göstermektedir. Bu çalışmalarda, öğretmenlerin iş ve iş çevresine olan uyumunun cinsiyet değişkenine açısından anlamlı farklılık oluşturmadığı görülmüştür. Bu çalışmanın aksine Taşdan (2010) ve Şahin (2011) yaptığı çalışmalarında cinsiyet değişkeninin öğretmenlerin iş çevresine karşı uyum davranışında anlamlı farklılık oluşturduğu sonucuna ulaşmışlardır. Taşdan (2010) erkekleri iş ve iş çevresine daha uyumlu bulurken Şahin (2011) kadınları iş ve iş çevresine daha uyumlu bulmuştur.

Medeni durum değişkenine göre öğretmenlerin çalıştıkları iş çevresine karşı bulundukları uyum düzeyleri öğretmen yönetici uyumu alt boyutunda istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılık gösterdiği görülmüştür. Öğretmen yönetici uyumu alt boyutunda bekâr olan öğretmenlerin uyum düzeylerinin evli olan öğretmenlere oranla daha fazla olduğu görülmüştür. Evli öğretmenlerin bekâr öğretmenlere göre sorumluluklarının daha fazla olması, öğretmen yönetici uyumu alt boyutunda daha düşük uyuma sahip olmalarına neden olmuş olabilir. Karabacak (2019), bu çalışmanın aksine öğretmenlerin iş çevresine uyumunda medeni durumun anlamlı bir farklılık oluşturmadığı sonucuna ulaşmıştır. Han (2014) da ölçek genelinde medeni durum değişkeninde anlamlı bir farklılık görülmediği sonucuna ulaşmıştır fakat diğer taraftan, boyutlar arasındaki aritmetik ortalamalara incelendiğinde "Öğretmen-Yönetici Uyumu" boyutu haricinde bütün boyutlarda, bekâr öğretmenlerin evli öğretmenlere göre daha olumsuz fikir belirttiği sonucuna ulaşmıştır.

Eğitim kademesi değişkenine göre öğretmenlerin çalıştıkları iş çevresine uyum davranış düzeylerinin öğretmen okul uyumu alt boyutunda, öğretmen meslektaş uyumu ve tüm ölçekte istatistiksel olarak anlamlı bir biçimde farklılık oluşturmaktadır. Öğretmen okul uyumu ve öğretmen meslektaş uyumu alt boyutlarında tüm ölçekte ilkokulda çalışan öğretmenlerin iş çevresine uyum düzeylerinin ortaokulda çalışan öğretmenlere göre daha yüksek olduğu bulunmuştur. İlkokulda çalışan öğretmenler genellikle tek bir sınıfa girmekte, dolayısıyla tek bir sınıfın sorumluluğunu almaktadır. Ortaokulda ise öğretmenler birden fazla sınıfa hâkimiyet kurmak zorunda kalabilir. Bu sebepten ilkokul öğretmenlerinin ortaokul öğretmenlerine oranla daha yüksek düzeyde iş ve iş çevresine uyumlu olduğu söylenebilir. Bu sonuçtan farklı olarak Karabacak (2019), öğretmenlerin iş çevresine uyum davranışlarının çalışılan eğitim kademesi değişkeni açısından anlamlı bir farklılık oluşturmadığı sonucuna varmıştır.

Branş değişkenine göre öğretmenlerin iş çevresine uyum davranış düzeylerinin sadece öğretmen okul uyumu alt boyutunda istatistiksel bir şekilde anlamlı farklılık oluşturmaktadır. Öğretmen okul uyumu alt boyutunda sınıf öğretmeni olarak çalışan öğretmenlerin iş çevresine uyum düzeylerinin branş öğretmeni olarak çalışan öğretmenlere oranla daha yüksek çıktığı görülmüştür.

Sınıf öğretmenlerinin ders programı vb. gibi öğretmenler arasında probleme sebep olan konularla ilgili sorunlar yaşamamaktadır. Tek bir sınıftan sorumludur, dolayısıyla bu durum ortaokul öğretmenlerine göre daha az evrak daha az hazırlık şeklinde yorumlanabilir. Bu durumdan ötürü sınıf öğretmenleri, branş öğretmenlerine göre öğretmen-okul uyumu alt boyutunda daha uyumlu çıkmış olabilir. Bu sonuç, Taşdan'ın (2010) yaptığı araştırmanın sonucu ile benzerlik göstermektedir. Taşdan (2010) yaptığı çalışmada sınıf öğretmenlerinin branş öğretmenlerine göre iş ve iş çevresine daha uyumlu olduğunu görülmüştür. Sezgin (2006) ve Karabacak (2019), yaptığı araştırma sonucuna göre ise öğretmenlerin iş çevresine uyum davranışlarının branş değişkeninde anlamlı farklılıklar oluşturmadığı sonucuna ulaşmıştır.

Öğrenim durumu değişkenine göre öğretmenlerin çalıştıkları iş çevresine karşı buldukları uyum davranış düzeylerinin, tüm alt boyutlarda ve bütün ölçekte istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılık göstermediği bulunmuştur. Uyumu; birey ile çevre arasındaki düzen, bireyin öğrenim durumu fark etmeksizin düzen oluşturmak ve devam ettirmek için kendinde ve çevresinde değişiklik oluşturma süreci olarak değerlendirebiliriz. Uyum devamında huzurlu bir çalışma ortamı ve başarıyı getirebilir. Bu yüzden iş ve iş çevresine uyumda, öğretmenlerin öğrenim durumu anlamlı bir fark göstermemiş olabilir. Bu sonuç Sezgin (2006), Taşdan (2010) ve Karabacak'ın (2019) yaptıkları çalışma sonuçları ile benzerlik göstermektedir. Bu çalışmalarda da öğretmenlerin öğrenim durumlarının iş ve iş çevresine olan uyumda anlamlı farklılıklar oluşturmadığı görülmüştür. Demirkasımoğlu (2012) ise öğretmen-iş uyumu boyutunda öğrenim durumunun, öğretmenlerin iş çevresine uyum davranışlarında anlamlı farklılık oluşturduğu, mezuniyet düzeyi arttıkça uyum düzeyinin de düştüğü sonucuna ulaşmıştır.

Mesleki kıdem değişkenine göre öğretmenlerin iş çevresine uyum davranış düzeylerinin, tüm alt boyutlarda ve tüm ölçekte istatistiksel bir şekilde anlamlı farklılık oluşturmamaktadır. Uyum, bireyin kendisi ile çevresi arasında kurduğu düzendir. Düzen ve uyumun olmadığı yerde başarı aramakta doğru olmayacaktır. Bundan ötürü gerek meslekte yeni olan öğretmenler gerek kıdemi olan öğretmenler uyum ve düzenli bir ortam isteyebilirler. O yüzden iş ve iş çevresine uyumda mesleki kıdem değişkeninde anlamlı bir fark görülmemiş olabilir. Bu sonuç Sezgin (2006) ve Karabacak'ın (2019) yaptıkları araştırmaların sonuçları ile benzerlik göstermektedir. Bu çalışmalarda da öğretmenlerin iş ve iş çevresine olan uyumunun mesleki kıdem değişkenine göre anlamlı farklılıklar oluşturmadığı görülmüştür. Bu araştırmanın aksine Demirkasımoğlu (2012), öğretmenlerin iş çevresine uyum davranışlarının mesleki kıdem değişkeni açısından anlamlı farklılık gösterdiği, kıdem arttıkça uyumunda arttığı sonucuna ulaşmıştır. Han (2014) ise 'Öğretmen-Meslektaş Uyumu' alt boyutunda mesleki kıdem değişkeninin anlamlı farklılıklar oluşturduğu, mesleki kıdem arttıkça uyumunda arttığı saptanmıştır. Yapılan çalışmada, öğretmenlerin iş çevresine uyum davranışlarının

ortanın biraz üzerinde olması, öğretmenlerin belli bir düzeyde uyuma sahip olduğunu göstermektedir. Öğretmenlerin iş çevresine uyum davranışlarını olumlu ya da olumsuz etkileyen bazı faktörler bulunsa da öğretmenlerde hedefe ulaşmada iş çevresine uyumun önemli olduğu söylenebilir.

Araştırma bulguları incelendiğinde öğretmenlerin öz yeterlik seviyeleri ile iş çevresine uyum davranış seviyeleri arasında orta düzeyde anlamlı ve pozitif bir ilişki bulunduğu görülmektedir. İş çevresine uyum, bireyin işiyle kendi arasında düzen olarak yorumlanabilir. Bu düzeni kuran bireylerin kendine iş konusunda kendine duyduğu inancı da artacaktır. Öz yeterlik kavramı ise kişinin kendine duyduğu inançtır. Bu yüzden öz yeterlik ile iş ve iş çevresine olan uyum davranışları arasında orta düzeyde, pozitif ve anlamlı bir ilişki çıkmış olabilir. Öğretmenlerin öz yeterliklerinin, onların iş çevresine uyum davranış düzeylerinin toplam varyansının %16'sını açıkladığını söylemek mümkündür. Yani öğretmenlerin sahip oldukları öz yeterlik düzeyleri, onların iş çevresine olan uyum davranışlarını düşük bir oranda yordamaktadır denilebilir. Öz yeterliği bireyin kendine olan inancı olarak düşünülürse kendine inancı olan birey iş ve iş çevresine uyum konusunda da kendine inanç duyabilir. İş ve iş çevresine uyum konusunda kendini motive edip ve gerekli eylemlerde bulunabilir. Bu yüzden belirli düzeyde sahip olunan öz yeterlik, iş ve iş çevresine uyumu da yordamış olabilir. Öğretmenlerin sahip olduğu öz yeterlik düzeyleri, öğretmenlerin iş ve iş çevresine olan davranışlarına etkisi, bu çalışma kapsamında belirli oranda belirleyici olmuştur denilebilir.

Öneriler

1. Alanyazına bakıldığında öğretmenlerin öz yeterliği ile ilgili birçok çalışma yapıldığı görülmektedir. Fakat öz yeterliğin farklı boyutlarla ilişkilendirildiği çalışmalarında yapılması önerilir.
2. Alanyazına bakıldığı zaman öğretmenlerin iş ve iş çevresine uyum davranışları ile ilgili çalışmaların azlığı dikkat çekmektedir. Bu konu doğrultusunda çalışmaların artırılması önerilir.
3. Araştırmanın sonuçlarına bakıldığında bekâr öğretmenlerin evli öğretmenlere göre, ilkokulda çalışan öğretmenlerin ortaokul öğretmenlerine göre, lisansüstü mezunu olan öğretmenlerin lisans mezunu olan öğretmenlere oranla öz yeterliklerinin daha fazla olduğu görülmüştür. Bu sonuçların ortaya çıkmasındaki nedenleri araştıran farklı desenlerde araştırmalar yapılabilir.
4. Araştırma bulgularına göre bekar öğretmenlerin evli öğretmenlere göre, ilkokulda çalışan öğretmenlerin ortaokulda çalışan öğretmenlere göre, sınıf öğretmenlerinin branş öğretmenlerine göre iş ve iş çevresine daha uyumlu olduğu görülmüştür. Bu sonuçların ortaya çıkmasındaki nedenleri araştıran bir çalışma yürütülebilir.

5. Öğretmenlerin öz yeterlikleri ve iş çevresine uyumlarını daha da artırabilmek için öğretmenlik mesleğine yüksek motivasyonlu ve istekli bireylerin yönlendirilmesi, öğretmenliğin toplumda itibar ve saygınlık gören bir meslek grubu olması, öğretmenliğin haz verici yönü ön planda tutularak öğretmen öz yeterliklerinin ve uyumun davranışlarının artırılması önerilir.

Kaynaklar

- Aka, F. N. (2014). *Okul iklimi ile öğretmen öz yeterliği ilişkisine yönelik öğretmen görüşleri* (Yüksek Lisans Tezi). <https://tez.yok.gov.tr/> sayfasından erişilmiştir.
- Akbaş, A. & Çelikkaleli, Ö. (2006). Sınıf öğretmeni adaylarının fen öğretimi öz-yeterlik inançlarının cinsiyet, öğrenim türü ve üniversitelerine göre incelenmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(1), 98-110.
- Arseven, A. (2016). Öz yeterlik: Bir kavram analizi. *International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 11(19), 63-80.
- Arslan, Ş. (2019). *Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin öz yeterlik inancı kaynakları ve öz yeterlik inançlarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarına etkisi* (Yüksek Lisans Tezi). <https://tez.yok.gov.tr/> sayfasından erişilmiştir.
- Aslan, H., Bal, A., Akbulut, S., & Çetin, B. (2023). Öğretmenlerin öz-yeterlikleri ile değişime hazır olma durumları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Scientific Educational Studies*, 7(1), 1-32.
- Aslan, H. & Doğan, Ü. (2017). Investigation of science and art center teachers' perception of self-efficacy. *Adıyaman University Journal of Educational Sciences*, 7(1), 172-191.
- Ateş, G. (2016). *Akdeniz Üniversitesi Eğitim Fakültesi öğretmen adayları ve Antalya'da görev yapan öğretmenlerin öz-yeterlik algılarının karşılaştırılması* (Yüksek Lisans Tezi). <https://tez.yok.gov.tr/> sayfasından erişilmiştir.
- Balcı, A. (2004). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntem, teknik ve ilkeler*. Pegem.
- Bandura, A. (1977). Self-efficacy: Toward a unifying theory of behavioral change. *Psychological Review*, 8(4), 191-215.
- Bandura, A. (1994). Self-efficacy. V. S. Ramachandran (Ed.), *Encyclopedia of human behavior* içinde (s. 71-81). Academic.
- Başaran, İ. E. (2006). *Türk eğitim sistemi ve okul yönetimi*. Ekinoks.
- Büyüköztürk, Ş. (2006). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı: İstatistik, araştırma deseni SPSS uygulamaları ve yorum* (6. b.). Pegem.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç-Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2009). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Pegem Akademi.
- Celep, C. (2000). *Eğitimde örgütsel adanma ve öğretmenler*. Arı.

- Coşkun, M. K. (2010). Din kültürü ve ahlak bilgisi öğretmenlerinin öz yeterlik algılarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 1, 95-109.
- Çaycı, D. (2014). *Öğretmen adaylarının öğretmenlik özyeterlikleri ile mesleki yatkınlıkları arasındaki yordama ilişkileri* (Yüksek Lisans Tezi). <https://tez.yok.gov.tr/> sayfasından erişilmiştir.
- Çetin, B. (2008). Marmara Üniversitesi sınıf öğretmeni adaylarının bilgisayarla ilgili öz yeterlik algılarının incelenmesi. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11, 101-114.
- Çetin, D. (2023). *Sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma/bütünleştirme yoluyla eğitim uygulamalarına yönelik öz yeterlik algıları ile mesleki öz yeterlik algılarının incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). <https://tez.yok.gov.tr/> sayfasından erişilmiştir.
- Demirel, Ö. (2001). *Eğitim sözlüğü*. Pegem.
- Demirkasımoğlu, N. (2012). *Kamu ve özel ilköğretim okulu sınıf öğretmenlerinin psikolojik sözleşme algıları ve iş çevresine uyum düzeyleri ile ilişkisi* (Doktora Tezi). <https://tez.yok.gov.tr/> sayfasından erişilmiştir.
- Demirtaş, H., Cömert M., & Özer, N. (2011). Öğretmen adaylarının öz yeterlik inançları ve öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 36(159), 96-111.
- Djigic, G., Stojiljkovic, S., & Doskovic, M. (2014). Basic personality dimensions and teachers' self-efficacy. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 112, 593-602.
- Doğan, S. (2013). *Sınıf öğretmenlerinin özyeterlik algısı ve öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). <https://tez.yok.gov.tr/> sayfasından erişilmiştir.
- Dolapci, S. (2013). *Öğretmen adaylarının öz-yeterlik algıları ve kaynaştırma eğitimine bakış açıları* (Yüksek Lisans Tezi). <https://tez.yok.gov.tr/> sayfasından erişilmiştir.
- Donald, M. G. (2003). *Handbook of self and identity*. Guilford.
- Dorel, T. G., Kearney, W. S., & Garza, E. (2016). Ready from day one the relationship between length of pre-service teacher field residency and teacher efficacy. *Critical Questions in Education* 7(1), 38-52.
- Ekici, G. (2006). Meslek lisesi öğretmenlerinin öğretmen öz yeterlik inançları üzerine bir araştırma. *Eurasian Journal of Educational Research*, 24, 87-96.
- Ekin, Ö (2018). *Sınıf öğretmenlerinin ilkokuma yazma öğretimi özyeterlik algılarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). <https://tez.yok.gov.tr/> sayfasından erişilmiştir.
- Elkatmış, M. (2018). Öğretmen adayları ve öğretmenlerin öz yeterlik inançlarının karşılaştırılması. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 33(2), 402-4016.
- Eren, E. (2020). *Örgütsel davranış ve yönetim psikolojisi*. Beta.

- Esenyurt İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü. (2022). Personel Hizmetleri Bölümü Atama Birimi. <https://esenyurt.meb.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Gök, B. (2022). *Okul öncesi öğretmenlerinin öz yeterlik inançlarının yordayıcıları: Teknolojik araç gereç kullanımına yönelik tutumları ve bilişim teknolojileri öz yeterlik algıları* (Yüksek Lisans Tezi). <https://tez.yok.gov.tr/> sayfasından erişilmiştir.
- Güngören, S. (2024). *Uyumlu kişiliğin işe yabancılaşmaya etkisinde birey-iş uyumunun aracılık rolü* (Doktora Tezi). <https://tez.yok.gov.tr/> sayfasından erişilmiştir.
- Gürcan, A. (2005). Bilgisayar özyeterliği algısı ile bilimsel öğrenme stratejileri arasındaki ilişki. *Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 5(19), 179–193.
- Han, B. (2014). *Anadolu liselerinde görevli öğretmenlerin iş çevresine uyum düzeyleri (Diyarbakır ili örneği)* (Yüksek Lisans Tezi). <https://tez.yok.gov.tr/> sayfasından erişilmiştir.
- Hoca, A. (2022). *Enhancing self-efficacy levels of EFL teachers: A suggested model for tertiary level* (Yüksek Lisans Tezi). <https://tez.yok.gov.tr/> sayfasından erişilmiştir.
- Huang, C. (2013). Gender differences in academic self-efficacy: A meta analysis. *European Journal of Psychology of Education*, 28, 1-35.
- Kaçar, T. & Beycioğlu, K. (2017). İlköğretim öğretmenlerinin öz yeterlik inançları. *İlköğretim Online Dergisi*, 16(4), 1753-1767.
- Karabacak, G. (2019). *Öğretmenlerin örgütsel sosyalleşmesi ile iş çevresine uyumu arasındaki ilişki (Zonguldak ili örneği)* (Yüksek Lisans Tezi). <https://tez.yok.gov.tr/> sayfasından erişilmiştir.
- Karasar, N. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Nobel Akademi.
- Katsantonis, I. (2021). Cross-country perspective on reverse pathway dynamics between teachers' self-efficacy and job satisfaction. *Pedagogical Research*, 6(2), 1-12.
- Kesgin, E. (2006). *Okul öncesi eğitim öğretmenlerinin öz-yeterlilik düzeyleri ile problem çözme yaklaşımlarını kullanma düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi (Denizli ili örneği)* (Yüksek Lisans Tezi). <https://tez.yok.gov.tr/> sayfasından erişilmiştir.
- Kılınç-Bozkurt, D. (2019). *Sosyal bilgiler öğretmenlerinin karakter eğitimine ilişkin öz yeterliklerinin incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). <https://tez.yok.gov.tr/> sayfasından erişilmiştir.
- Kırcalı, M. (2022). *Development and validation of a cultural and linguistic diversity scale to measure pre-service EFL teachers' self efficacy-beliefs* (Yüksek Lisans Tezi). <https://tez.yok.gov.tr/> sayfasından erişilmiştir.
- Kocaoğlu, B. Ü. & Akgün, Ö. E. (2015). Lise öğretmenlerinin Fatih Projesi teknolojilerini kullanmaya yönelik öz yeterlik inançları. *Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2(4), 259-276.

- Maden, S. (2010). Türkçe öğretmenlerinin drama yöntemini kullanmaya yönelik öz yeterlikleri. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(14), 259-274.
- Maden, S. & Özgen, A. (2023). Türkçe eğitimi alanında hazırlanmış öz yeterlik ile ilgili araştırmaların eğilimleri. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(3), 822-839.
- MEB. (2017). Öğretmen yeterlilikleri: Öğretmenlik mesleği genel ve özel alan yeterlilikleri. MEB: <https://oygm.meb.gov.tr/> sayfasından erişilmiştir.
- Nakip, C. (2015). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik öz-yeterlik inançları ile öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları arasındaki ilişki (Yüksek Lisans Tezi). <https://tez.yok.gov.tr/> sayfasından erişilmiştir.
- Özcan, C. (2017). Fen bilgisi öğretmen adaylarının mesleki özyeterlik inançları ve öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ile ilköğretim bölümlerinin karşılaştırılması (Yüksek Lisans Tezi). <https://tez.yok.gov.tr/> sayfasından erişilmiştir.
- Özdemir, F. (2021). Okul öncesi öğretmen adaylarının oyun severlik eğilimleri ile mesleki öz yeterlik alguları arasındaki ilişkinin incelenmesi (Yüksek Lisans Tezi). <https://tez.yok.gov.tr/> sayfasından erişilmiştir.
- Öztürk, B. & Ertem S. İ. (2017). Sınıf öğretmenlerinin ilk okuma ve yazma öğretimine yönelik özyeterlik inançlarının değerlendirilmesi. *Anadolu Kültürel Araştırmalar Dergisi*, 1(3), 1-26.
- Özyıldırım, G. (2018). Öğretmen adaylarının öz yeterlik inançlarının sınıf yönetiminde etik duyarlık düzeylerine etkisi (Doktora Tezi). <https://tez.yok.gov.tr/> sayfasından erişilmiştir.
- Schmitz, G. S. & Schwarzer, R. (2000). Perceived self-efficacy of teachers: Longitudinal findings with a new instrument. *German Journal of Educational Psychology*, 14(1), 12-25.
- Sezgin, F. (2006). İlköğretim okulu öğretmenlerinin bireysel ve örgütsel değerlerinin uyumu (Ankara ili örneği) (Doktora tezi). <https://tez.yok.gov.tr/> sayfasından erişilmiştir.
- Soysal, M. R. (2014). Sınıf öğretmenliği ana bilim dalı öğrencilerinin öğretmenlik mesleği özyeterlik inançları (Yüksek Lisans Tezi). <https://tez.yok.gov.tr/> sayfasından erişilmiştir.
- Süzer, B. (2019). Fen bilimleri öğretmenlerinin öz-yeterlik inançları ile öz-yeterlik kaynakları arasındaki ilişkinin incelenmesi: tokat ili örneği (Yüksek Lisans Tezi). <https://tez.yok.gov.tr/> sayfasından erişilmiştir.
- Swanson, J. L. & Schneider, M. (2013). Minnesota theory of work adjustment. S. D. Brown & R. W. Lent (Ed.), *Career development and counseling: Putting theory and research to work* içinde (s. 29-53). John Wiley & Sons.
- Şahin, F. (2011). Lider-üye etkileşimi ile işten ayrılma niyeti arasındaki ilişki üzerinde cinsiyetin etkisi. *Ege Akademik Bakış*, 11(2), 277-288.

- Şahin, S. Z. (2010). *Okul öncesi eğitim öğretmenlerinin mesleğe yönelik tutumları ve yeterlilik algılarının bazı değişkenler açısından incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). <https://tez.yok.gov.tr/> sayfasından erişilmiştir.
- Taşdan, M. (2010). Türkiye'deki resmi ve özel ilköğretim okulu öğretmenlerinin bireysel değerleri ile okulun örgütsel değerleri arasındaki uyum düzeyi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 16(1), 113-148.
- Taylor, S. E., Peplau, L. A., & Sears, D. (2007). *Sosyal psikoloji* (A. Dönmez, Çev.). İmge.
- TDK. (2014). Genel açıklamalı sözlük. <http://www.tdk.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Tekkurşun, G. (2015). *Beden eğitimi öğretmen adaylarının öz yeterlik inançlarının incelenmesi (Gazi ve Kafkas Üniversitesi örneği)* (Yüksek Lisans Tezi). <https://tez.yok.gov.tr/> sayfasından erişilmiştir.
- Terzi, M. & Mirasyedioğlu, Ş. (2009). İlköğretim matematik öğretmen adaylarının matematiğe yönelik öz yeterlik algılarının bazı değişkenler açısından incelenmesi. *TUBAV Bilim Dergisi*, 2(2), 257-265.
- Tschannen-Moran, M., Woolfolk-Hoy, A., & Hoy, W. K. (2001). Teacher efficacy: Its meaning and measure. *Review of Educational Research*, 68(2), 202-248.
- Tuncer-Şener, Ö. (2021). *İlkokul öğrencilerinin öz yeterlik seviyeleri ve öz yeterlik seviyelerine etki eden faktörler* (Yüksek Lisans Tezi). <https://tez.yok.gov.tr/> sayfasından erişilmiştir.
- Uysal, İ. & Kösemen, S. (2013). Öğretmen adaylarının genel öz yeterlik inançlarının incelenmesi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 2(2), 2146-2199.
- Ülper, H. & Bağcı, H. (2012). Türkçe öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine dönük öz yeterlik algıları. *Turkish Studies*, 7(82), 1115-1131.
- Üstün, A. & Tekin, S. (2009). Amasya Eğitim Fakültesindeki öğretmen adaylarının özyeterlilik inançlarının çeşitli değişkenler açısından karşılaştırılması. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(1), 35-47.
- Von Schodoletz, A., Jamil, F., Laren, R. A., & Hamre, B. (2018). Personal and contextual factors associated with growth in preschool teachers' self-efficacy beliefs during a longitudinal professional development study. *Teaching and Teacher Education*, 75, 278- 289.
- Weinert, F. E. (2001). Concept of competence: A conceptual clarification. D. Rychen & L. Salganik (Ed.), *Defining and selecting key competencies* içinde (s. 45-65). Hogrefe and Huber.
- Wolf, K. J. (2008) *Agricultural education teacher self-efficacy: A descriptive study of beginning agricultural education teachers in Ohio*. (Doktora Tezi). Available from ProQuest Dissertations and Theses database.

- Yalçın, İ. & Bayram, A. (2020). Birey-örgüt uyumu. M. Ş. Şimşek, A. Çelik, T. Akgemci, & A. Diken (Ed), *Örgütsel davranış ve yönetim psikolojisi içinde* (s. 161-166). Eğitim.
- Yılmaz, K. & Çokluk-Bökeoğlu, Ö. (2008). İlköğretim okulu öğretmenlerinin yeterlik inançları. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 41(2), 143-167.
- Yılmaz, M., Köseoğlu, P., Gerçek, C., & Soran, H. (2004). Öğretmen özyeterlik inancı. *Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi*, 5(58), 50-54.
- Zusho, A. & Pintrich, P. R. (2003). Skill and will: The role of motivation and cognition in the learning of college chemistry. *International Journal of Science Education*, 25(9), 1081-1094.

Extended Summary

The main purpose of this study is to reveal the relationship between teachers' self-efficacy and their adaptation behaviors to the work environment. In the study, the relational survey model was preferred. The population of the research consisted of 3282 teachers working in primary and secondary schools in the Esenyurt district of Istanbul in the 2021-2022 academic year. The sample consisted of 542 teachers determined from this universe by simple random sampling method. Information about the population and sample was taken from Esenyurt District Directorate of National Education, Personnel Services Department Assignment Unit (2022).

Three different data collection tools were used to collect data in this research. To obtain the data of the study, "Teacher Self-Efficacy Scale", developed by Schmitz and Schwarzer (2000) and adapted into Turkish by Yılmaz et al. (2004), was used. At the same time, "Teachers' Adaptation to the Work Environment Scale" and "Personal Information Form" developed by Demirkasımoğlu (2012) were used. Based on the test results applied within the scope of this research, the reliability of the test was calculated once again and it was found to be reliable and valid. Necessary permissions were obtained from the Istanbul Provincial Directorate of National Education for the application of the scales. The scales were applied on a voluntary basis in primary and secondary schools in Esenyurt district. The scale application process was done face to face and lasted approximately two months. The opinions of 544 teachers were taken in the research. This 542 of the data were found suitable for use in the research. First, all scales were meticulously checked and in accordance with the rules. Those that were not filled in were eliminated. As a second step, a code (ID) number was assigned to each scale filled in accordance with the rules. The data was analyzed with the SPSS software and its accuracy was checked. In the study, all results were tested two-way and the significance level was determined. It was accepted as at least 0.05. The analysis of the data obtained as a result of the research was made with the SPSS software. When the statistical values were examined, it was seen that the median and arithmetic mean values were very close to each other among the central tendency measures of the data and the kurtosis and skewness values were between +1 and -1. In line with this

information, it was decided that the distributions were normal and accordingly parametric statistics would be used. Only the dimension of teachers' adaptation behaviors to the work environment was examined in terms of the variable of teachers' graduation status and it was seen that it was not distributed normally. Therefore, only non-parametric test was used here.

As a result of the analyses, it was observed that teachers' self-efficacy was at an above average level. Self-efficacy of teachers showed significant differences based on variables such as marital status, education level and graduation status. However, it was observed that there were no significant differences in terms of gender, branch and professional seniority variables. In terms of gender variable, it was observed that the self-efficacy levels of single teachers were higher than married teachers. In terms of the variable of education level, it was observed that the self-efficacy levels of teachers working in primary schools were higher than those of secondary school teachers. In terms of the graduation status variable, it was observed that the self-efficacy levels of teachers with a master's degree were higher than those of teachers with a bachelor's degree.

It was observed that teachers' adaptation behaviors to the work environment were also at an above average level. Teachers' adaptation behaviors to the work environment, showed significant differences based on marital status, education level and branch variable. However, it was concluded that there were no significant differences in terms of gender, graduation status and professional seniority variables. In terms of gender variable, it was observed that single teachers' adaptation behavior to the work environment was higher than married teachers. In terms of the education level variable, it was observed that the adaptation behaviors of teachers working in primary schools to the work environment were higher than those of teachers working in secondary schools. In terms of the branch variable, it was observed that the harmony of classroom teachers was higher than that of branch teachers only in the teacher-school harmony sub-dimension. Correlation analysis was conducted to determine the relationship between teachers' self-efficacy and their adaptation behaviors to the work environment. When the research findings were examined as a result of the analysis, the relationship between teachers' self-efficacy and adaptation behaviors to the work environment was found to be statistically moderately positive and significant. At the same time, regression analysis was applied to determine to what extent teachers' self-efficacy levels predicted their adaptation behaviors to work and the business environment. As a result of the regression analysis, a low rate was obtained. It is possible to say that teachers' self-efficacy explains 16% of the total variance of their adaptation to the work environment behavior levels. Some suggestions can be made according to the results of the research. According to the results, it was seen that single teachers had higher self-efficacy than married teachers, primary school teachers had higher self-efficacy than secondary school teachers, and teachers with a postgraduate degree had higher self-efficacy than teachers with a bachelor's degree.

Research with different designs can be conducted to investigate the reasons for these results. According to research findings, it was observed that single teachers were more adaptable to the work environment than married teachers. It was observed that teachers working in primary schools were more adaptable to the work environment than teachers working in secondary schools. In terms of the branch variable, it was observed that the harmony of classroom teachers was higher than that of branch teachers only in the teacher-school harmony sub-dimension. A study can be conducted to investigate the reasons for these results.

Araştırmacıların Katkı Oranı Beyanı

Bu araştırmanın planlanması, yürütülmesi ve yazılı hale getirilmesinde araştırmacılar eşit oranda katkı sağlamıştır.

Destek ve Teřekkür Beyanı

Bu araştırmada herhangi bir kurum, kuruluş ya da kişiden destek alınmamıştır.

Çatışma Beyanı

Araştırmacıların araştırma ile ilgili diğer kişi ve kurumlarla herhangi bir kişisel ve finansal çıkar çatışması yoktur.

Etik Kurul Beyanı

Bu araştırma, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal ve Beřeri Bilimler Araştırma ve Yayın Etik Kurulu 28.01.2022 tarih ve 2022-20 sayılı onayı ile yürütülmüştür.